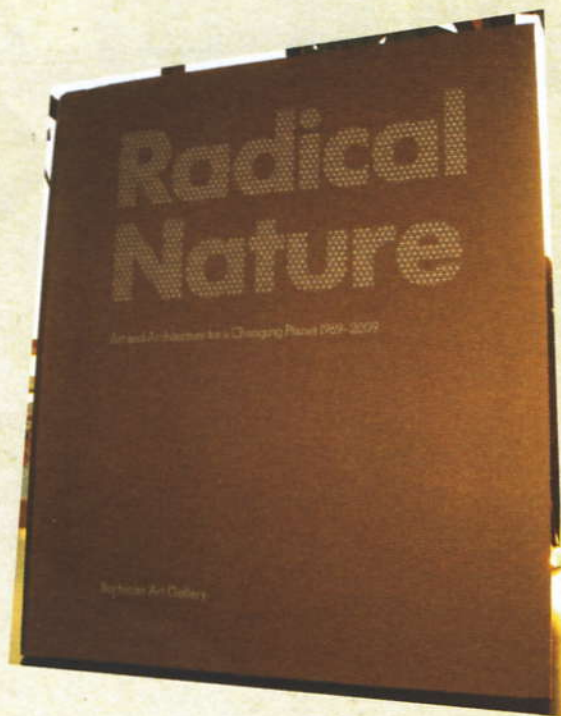

I am so sorry. GOODBYE

Πριν από μερικές εβδομάδες στο Λονδίνο πρόλαβα την έκθεση "Radical Nature – Art and Architecture for a changing planet", σε επιμέλεια του Francesco Manacorda στο Barbican Art Gallery. Το Barbican είναι ένα τεράστιο σύμπλεγμα κτηρίων αφιερωμένο στις τέχνες, που όμως περιλαμβάνει και κατοικίες, μια θάλασσα Μηρουταλισμού, ένα απέραντο ταιμέντο με διαλείμματα από ζαρντινιέρες και τεχνητές λίμνες. Κάθε φορά που μπαίνω στο Barbican χάνομαι και πρέπει να ρωτήσω τουλάχιστον τρεις περαστικούς, τους όποιους δεν βρίσκεις και πολύ εύκολα. Έτσι, ήταν ενδιαφέρον που φιλοξένησαν τη Radical Nature, μια έκθεση που περιλαμβάνει μάλιστα τις περισσότερες ακτιβιστικές εκδοχές αυτού που σήμερα ονομάζουμε οικολογία. Ξεκινώντας από το 1969 και φτάνοντας μέχρι το 2009, η έκθεση μιλάει για το ξεκίνημα της οικολογικής συνείδησης, αναφέροντας μεταξύ άλλων το βιβλίο "Silent Spring", της Rachel Carson, πάνω στα καταστροφικά αποτελέσματα της χρήσης χημικών εντομοκτόνων όπως το DDT και πώς αυτό συνέπεσε με τις ουτοπικές πρακτικές που ξύπνησαν γύρω στον Μάιο του 68 με τις φοιτητικές εξεγέρσεις. Εκείνη την εποχή, η ανάγκη για επανορθοθέτηση της κοινωνίας συνδέθηκε με τις τέχνες και την αρχιτεκτονική, και οι πρωτοπόροι καλλιτέχνες εισήγαγαν πολιτική και κοινωνική δράση στις δουλειές τους, οι οποίες αναπόφευκτα αναφέρονταν και στη σχέση μας με τον πλανήτη. Το 1972 ήρθε και το διεθνές συνέδριο "Earth Summit", ενώ η κρίση του πετρελαίου το 1973 φώτισε ακόμα περισσότερο το γεγονός ότι ξοδεύουμε τον πλανήτη χωρίς να σκεφτόμαστε τις συνέπειες. Το ενδιαφέρον όμως με τις επιλογές του Manacorda, είναι ότι καταφέρει να μη γίνει διδακτικός, παρουσιάζοντας έργα που προτείνουν πραγματικά παράλογες εναλλακτικές και περισσότερο θέτουν ερωτήματα παρά προτείνουν απαντήσεις. Ένα από τα πρώτα έργα που συναντά κανείς

είναι ένα σπιτάκι- γεωδειακός τρούλος των Heather και Ivan Morrison, με τίτλο "I am so sorry. Goodbye". Ο ξύλινος τρούλος αποτελεί αναφορά στα σπιτία που έφτιαχναν στο Drop City στα 60s οι φευγάτοι κάτοικοι, με ό,τι υλικά έβρισκαν μπροστά τους, αλλά ο αληθινός πρόγονος είναι βέβαια οι τρούλοι του Buckie Fuller. Οι Morrison έφτιαξαν το σπιτάκι από τα δένδρα που κόβονται κατά την ετήσια συντήρηση ενός πάρκου και η πρόθεσή τους ήταν το σπιτάκι να μοιάζει και λίγο με διαστημόηλιο, έτοιμο για αναχώρηση σε περίπτωση ολικής καταστροφής του πλανήτη.

Το 2005 οι Morrison αγόρασαν μια έκταση ακατοίκητης γης στην Ουαλία, την οποία προσπαθούν να μετατρέψουν σ' έναν βιότοπο με όσο πιο πολλή είδη δένδρων, ενώ παράλληλα κτίζουν και μικρές και κάπως προσωρινές κατοικίες με υλικά που βρίσκουν στο δάσος (βλέπε "How to survive the coming bad years"). Η έκθεση περιλαμβάνει και δουλειές που έχουμε δει στη στήλη, όπως τους πολλούς R&Sie, οι οποίοι μάλλον πρέπει να θεωρηθούν πρωτοπόροι του σύγχρονου κινήματος green architecture, γιατί ακόμα και στα πρώτα 90s, όταν όλοι οι υπόλοιποι σχεδίαζαν σπασμένα κτήρια στον στρόβιλο του deconstruction, οι πιτσιρικάδες τότε R&Sie σχεδίαζαν κτήρια καλυμμένα με φτέρες (το αγαπημένο τους φυτό), έβαζαν πρασινάδες στις όψεις, μιλούσαν για δενδρόσπιτα και ούτω καθεξής. Άλλο πολύ ενδιαφέρον project είναι το "Wheat Field (a confrontation)" της Agnes Denes, η οποία το 1982 πήρε άδεια και φύτεψε στο Μανχάταν 2 στρέμματα με σιτάρι. Οι εντελώς παράλογες φωτογραφίες από το λιβάδι ανάμεσα στους ουρανοξύστες αποτελούν σύμφωνο με την καλλιτεχνίδα- σύμβολο φαγητού, ενέργειας, οικονομίας και διεθνούς εμπορίου, ενώ μιλούν για κατάχρηση πόρων, λύματα, πείνα και οικολογικές ανησυχίες. Αντίστοιχα παράλογο και εξίσου ενδιαφέρον είναι το έργο της Mierle Laderman Ukeles, η οποία κατάφερε και προσελήφθη (χωρίς μισθό) στο department of sanitation του Μανχάταν, δηλαδή έγινε σκουπιδιάρισσα- καλλιτέχνιδα in residence στο τσάμπα. Η απόφαση αυτή ήταν βασισμένη στο Μανιφέστο για Τέχνη Συντήρησης, το οποίο έγραψε η ίδια δηλώνοντας πως αποφάσισε ότι θα συνεχίσει να κάνει

τέχνη «κάνοντας καθημερινά πράγματα τα οποία θα πετάει στον καμινέ της κοινωνικής συνείδησης και θα τα παρουσιάζει ως τέχνη». Έτσι ξεκίνησε μια σειρά έργων με γενικό τίτλο "Touch Sanitation", όπου μιλάει για το επάγγελμα του σκουπιδιάρη σαν το λειτούργημα που βοηθάει τις πόλεις μας να υπάρχουν, ενώ συγχρόνως είναι βαριά στιγματισμένο από σχεδόν κοινωνικό αποκλεισμό. Δηλαδή, αυτά που πετάμε δεν μας νοιάζει ποιος τα καθαρίζει αρκεί να μην

ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΩΝ 60S, Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΥΝΔΕΘΗΚΕ ΜΕ ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ, ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΕΙΣΗΓΑΓΑΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΣΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΤΟΥΣ.

τον βλέπουμε ποτέ μπροστά μας κ.λη. Σε αυτή τη σειρά έργων η Ukeles καθαρίζει δρόμους, πλένει σκάλες, μαζεύει σκουπίδια και γενικά κάνει ό,τι δεν θέλουμε να κάνουμε εμείς, αλλά που θέλουμε να τα βρίσκουμε έτοιμα. Μετά τα "Touch Sanitation" η Ukeles πέρασε σε άλλη νίστα, παρουσιάζοντας το "Garbage Truck Dance", ένα «Φουτουριστικό Μπαλέτο για 10 Μηχανήματα Καθαρισμού Δρόμων» (τα λόγια είναι μάλλον περιττά). Η έκθεση Radical Nature περιλαμβάνει μεταξύ άλλων φοβερές δουλειές των Lara Almarcegui, Ant Farm (Πρεσβεία Δελφινιών, επιτέλους!), Richard Buckminster Fuller, CLUI, Hans Haacke, Henrik Hakanson, Wolf Hilbertz και Robert Smithson φυσικά φυσικά, και σίγουρα μερικά από αυτά σε επόμενο τεύχος.